

Notitie

Contactpersoon Benjamin Flierman

Datum 31 mei 2016

Kenmerk N002-1230253BJF-baw-V01-NL

Ecologische werkprotocol stadskade Zutphen

De gemeente Zutphen wil de stadskade herinrichten waarbij tevens de IJsselkering en monding van de Berkel voorzien worden van nieuwe beschoeiing. Tauw heeft een ecologische toetsing uitgevoerd (kenmerk R004-1230253EDR-mwl-V01-NL) om de haalbaarheid van de ontwikkelingen vanuit de Natuurbeschermingswet 1998 (Nb-wet) in beeld te brengen. Een toetsing aan de Flora- en faunawet (Ff-wet) is uitgevoerd door Econsultancy (kenmerk 14116326). Op basis van deze toetsingen volgt dat het noodzakelijk is om te werken met een ecologisch werkprotocol om negatieve effecten op soorten (Ff-wet) en instandhoudingsdoelen (Nb-wet) te voorkomen. Wanneer de randvoorwaarden uit het voorliggende werkprotocol opgevolgd worden, worden geen negatieve effecten verwacht en geldt geen ontheffing- en/of vergunningsplicht.

1 Relevante soorten

Dit ecologisch werkprotocol is opgesteld op basis van mitigerende maatregelen voortkomend uit zowel de Flora- en faunawet (Ff-wet) als de Natuurbeschermingswet 1998 (Nb-wet) en gebaseerd op de Gedragscode van de Unie van Waterschappen. In de onderstaande tabel is samengevat om welke soort(groep)en het gaat.

Tabel 1.1 Beschermden soorten (Ff-wet en Nb-wet) die zijn verwerkt in het ecologisch werkprotocol

Bescherming	Soortgroep	Soorten
Nb-wet	broedvogels	porseleinhoen, kwartelkoning
Ff-wet	broedvogels, algemeen	diverse algemeen voorkomende soorten
	broedvogels, verblijfplaatsen	huismus*
	amfibieën	rugstreeppad
	vissen	kleine modderkruiper, bittervoorn, rivierdonderpad
	vleermuizen	gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, franjestaart, meervleermuis, baardvleermuis, bosvleermuis en watervleermuis
	vaatplanten	muurvaren** en muurleeuwenbekje**

* geen verblijfplaats met wel beschermde onderdelen van de functionele leefomgeving aanwezig

** niet beschermd maar wel behoudenswaardig, zie hoofdstuk 3

2 Randvoorwaarden tijdens uitvoering

2.1 Ecologische begeleiding

De werkzaamheden dienen uitgevoerd te worden onder begeleiding van een ter zake kundig¹ ecooloog. De uitvoerder draagt de verantwoordelijkheid voor het borgen van de regels en het uitvoeren van de maatregelen uit het voorliggende document. De uitvoerder handelt volgens het ecologisch werkprotocol en laat zich bijstaan door een begeleidende ter zake kundig ecooloog (verder: 'de ecooloog'). De ecooloog adviseert de uitvoerder op welke wijze de werkzaamheden zo ecologisch verantwoord, en conform de vigerende wetgeving, uitgevoerd kunnen worden. Om dit te bewerkstelligen licht de uitvoerder de begeleidende ecooloog van tevoren in over aanstaande werkzaamheden. De ecooloog controleert vervolgens het werkprotocol op volledigheid voor het uitvoeren van de betreffende werkzaamheden en kan indien noodzakelijke specifiekere informatie verstrekken of een aanvullend werkplan voor het specifieke werk opstellen. De uitvoerder draagt zorg voor de uitvoering van het werkprotocol of werkplan inclusief vertolking ervan aan medewerkers in het veld en eventuele onderaannemers. Na de werkzaamheden, en waar nodig tijdens, koppelt de uitvoerder terug naar de ecooloog.

2.2 Gevoelige periode van aanwezige soorten

De planning van de werkzaamheden moet verstoring van beschermde soorten tijdens gevoelige perioden voorkomen. Het gaat daarbij om broedende vogels en vissen tijdens het paaiseizoen. Deze perioden overlappen voor een groot deel. De onderstaande tabel geeft de perioden weer waarin aantasting of verstoring moet worden voorkomen (rood).

Tabel 2.1 Kwetsbare perioden per soort(groep)

Kader	Soortgroep	Soort	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Nb-wet	broedvogels	porseleinhoen												
		kwartelkoning												
Ff-wet	broedvogels algemeen	huismus												
		rugstreeppad												
	amfibieën	kleine modderkruiper												
	vissen	rivierdonderpad												
		bittervoorn												
	vaatplanten	meerleeuwenbekje												
		muurvaren												

¹ Onder een ter zake kundig wordt verstaan een persoon die op HBO, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie en/of als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau dat is aangesloten bij het netwerk Groene Bureaus en/of zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals Das en Boom, VZZ, RAVON, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, VOFF, SOVON, et cetera)

Uitvoering van werkzaamheden die verstorend kunnen zijn voor broedvogels, zoals de kap van bomen of verwijderen van struiken, dient bij voorkeur buiten de broedperiode te gebeuren. Deze periode duurt globaal van medio maart tot en met medio juli. Deze periode is echter indicatief: leidend is of er daadwerkelijk sprake is van een broedgeval. Bij werkzaamheden in deze periode dient afgestemd te worden met een ter zake kundig ecooloog.

2.3 Weren van pionierssoorten

Op basis van de natuurtoets van Econsultancy dient er van uitgegaan te worden dat het braakliggende terrein ten noorden van de planlocatie mogelijk leefgebied is van de rugstreeppad. Deze soort is erg mobiel en kan zich erg snel vestigen op bouwterreinen zoals tijdens de werkzaamheden zal ontstaan in het plangebied. Om de vestiging van deze soort in het plangebied te voorkomen is de volgende maatregel nodig:

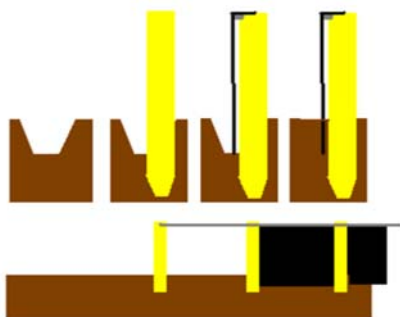
- De planlocatie dient aan de noordzijde afgeschermd te worden middels een amfibiescherm. Een amfibiescherm bestaat uit een afscherming van worteldoek of ander kunststof, dat circa 30 cm boven de grond uitsteekt. Door het scherm tenminste 15 cm in te graven aan de onderzijde is de kans dat amfibieën er onder door komen nihil. Het plaatsen van een amfibiescherm dient te gebeuren onder begeleiding van een ter zake kundig ecooloog

Voorbeeld van een werkwijze voor het aanbrengen van een amfibieënscherm:

Er wordt een sleuf gegraven van circa 15 cm diep. In / langs de sleuf komen tenminste om de 5 m steunpaaltjes. Tussen de paaltjes wordt een ijzerdraad gespannen. De ijzerdraad dient als ophanging voor het scherm. Het worteldoek wordt aan de bovenzijde regelmatig bevestigd aan de ijzerdraad en aan de onderzijde wordt het in de sleuf gelegd. Na het ophangen wordt de sleuf gedicht en wordt de grond aangestampt.

Benodigdheden:

- Lengte paaltjes: circa 60 cm
- Breedte worteldoek: circa 60 cm
- Hoogte boven de grond: minimaal 30 cm
- Diepte in de grond: minimaal 15 cm

2.4 Kap van bomen en verwijderen van struiken

Voor de kap van bomen en verwijderen van struiken gelden de volgende randvoorwaarden:

- De beeldbepalende oude kastanje* dient behouden te blijven
- De kap van bomen of verwijderen van struiken dient buiten de broedperiode te gebeuren (medio maart tot en met medio juli). Deze periode is echter indicatief: leidend is of er daadwerkelijk sprake is van een broedgeval. Wanneer de werkzaamheden om technische redenen tijdens de broedperiode uitgevoerd moeten worden dient vooraf afgestemd te worden met een ter zake kundig ecooloog
- Het verwijderen van de struiken** in het noordelijke deel van het plangebied dient pas te gebeuren als de nieuwe aanplant gerealiseerd is, of wanneer deze binnen afzienbare tijd gerealiseerd zal worden. In het laatste geval dient afgestemd te worden met een ter zake kundig ecooloog

** De oude kastanje heeft een mogelijk functie voor vleermuizen vanwege de aanwezigheid van een potentieel geschikte holte. Om aantasting van de boom te voorkomen dient de bodem rond de boom tijdens de werkzaamheden niet bereden te worden, gebruikt te worden voor opslag van materialen, of anderszins afgedekt te worden. Om dit te waarborgen dient een zone ter grootte van de boomkroon afgerasterd te worden*

*** De struiken in het park bij de flats op het zuidelijke deel van het plangebied vormen voor de huismus een schuilplaats en mogelijk ook een slaapplek en vormen een onderdeel van het functionele leefgebied van de huismussen. Deze functie dient (eventueel in andere vorm) behouden te blijven binnen of direct nabij het plangebied. Afstemming met een ter zake kundig ecooloog over de beoogde nieuwe inrichting is op dit punt noodzakelijk*

2.5 Werkzaamheden in het water

Voor de werkzaamheden in het water (vervangen oeverbeschoeiing in noordelijk deel, en vervangen kadebeschoeiing langs de IJssel en monding van de Berkel in zuidelijk deel) dient er vanuit gegaan te worden dat hier beschermde vissen (kleine modderkruiper, rivierdonderpad en bittervoorn) aanwezig zijn. Bij werkzaamheden in het water dienen daarom de volgende maatregelen gehanteerd te worden, om schade aan vissen te voorkomen:

- Wanneer de luchttemperatuur onder het vriespunt ligt en/of als er ijs aanwezig is, of wanneer de watertemperatuur boven de 25°C ligt, dienen geen werkzaamheden in het natte profiel verricht te worden
- Werkzaamheden aan de oeverbeschoeiing (basaltblokken) in het noordelijk deel van het plangebied dienen uitgevoerd te worden buiten de voortplantingsperiode (maart tot en met juli) van de rivierdonderpad aangezien deze beschoeiing mogelijk leefgebied vormt voor deze soort
- Bij alle werkzaamheden in het water dient in één richting gewerkt te worden. Op die manier hebben vissen die bij gevaar wegzwemmen (zoals de bittervoorn) de kans om voor de werkzaamheden uit te vluchten

- Bij het trillen van de damwanden dient gebruikt gemaakt te worden van een soft-start-methode. Door de intensiteit van het trillen daarom langzaam op te starten en vervolgens op te voeren hebben vissen die zich bij gevaar verschuilen (zoals kleine modderkruiper en rivierdonderpad) de tijd om de trilwerkzaamheden te signaleren zonder zich direct te verschuilen, en weg te zwemmen van de werklocatie wanneer de trilintensiteit toeneemt. De werkzaamheden dienen daarom 's ochtends opgestart te worden door de trilintensiteit (in te stellen via het toerental van het excentriek) in een periode van tenminste 10 minuten op te voeren van nul naar het gewenste vermogen

2.6 Werkzaamheden met een hoog geluidsniveau

Geluid van de trilwerkzaamheden van de damwanden kan broedende vogels verstoren in de uiterwaarden aan de overzijde van de IJssel.

- De trilwerkzaamheden dienen daarom buiten de broedperiode van half maart tot en met juli uitgevoerd te worden. Wanneer wel binnen het broedseizoen getrild wordt, is eerst een nadere ecologische beoordeling van de reikwijdte en intensiteit van het geluidsniveau nodig middels een modelering van de geluidscontouren

2.7 Kunstmatige verlichting

Kunstmatige verlichting kan verstrend werken op vogels en vleermuizen. De volgende uitvoeringsvoorwaarden zijn van toepassing:

- Er dient gebruik gemaakt te worden van (tijdelijke) verlichtingsbronnen die niet meer lichtuitstraling geven aan de IJsselszijde dan in de huidige situatie het geval is
- Aanbevolen wordt om tijdens de werkzaamheden en/of bij de herinrichting gebruik te maken van vogelvriendelijke (groen kleurspectrum) of vleermuisvriendelijke (amber kleurspectrum) verlichting. Daarnaast kunnen afgeschermd armaturen gebruikt worden die de lichtuitstraling in de richting van de IJssel minimaliseren

3 Aanbevelingen vanuit de zorgplicht (Ff-wet)

De Flora- en faunawet kent, naast verbodsbepalingen voor effecten op zwaardere beschermde soorten, ook een zorgplicht. Hierin staat dat schade aan alle in het wild levende flora en fauna voor zover mogelijk moet worden voorkomen. De zorgplicht erkent de intrinsieke waarde van alle dieren en planten. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren ongeacht de beschermingsstatus.

Op basis hiervan gelden de volgende aanvullende aspecten:

- Graafwerkzaamheden in het plangebied in één richting uit voeren zodat dieren de kans krijgen om te vluchten
- Aanbevolen wordt om tijdens de werkzaamheden en/of bij de herinrichting gebruik te maken van vogelvriendelijke (groen kleurspectrum) of vleermuisvriendelijke (amber kleurspectrum) verlichting. Daarnaast kunnen afgeschermd armaturen gebruikt worden die de lichtuitstraling in de richting van de IJssel minimaliseren

4 Calamiteiten

Indien er onverwachte (strikt) beschermde soorten worden waargenomen, worden de werkzaamheden stilgelegd en wordt contact opgenomen met de ecologisch toezichthouder en de initiatiefnemer. Als het gaat om een beschermde soort die niet in de werkprotocollen wordt behandeld, dan worden mitigerende maatregelen getroffen, tenzij de betrokken ecooloog kan vaststellen dat de nieuw aangetroffen soort geen nadelige effecten van de werkzaamheden ondervindt. De bevindingen en genomen maatregelen worden vastgelegd in de verslaglegging van de uitvoerder.

In gevallen waarin er twijfel bestaat over de meest adequate uitvoering van de voorgestelde maatregelen in dit werkprotocol, wordt tijdig contact gezocht met de ecooloog.